

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๒๐๑

วันจันทร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายนครินทร์ สิงห์เสณี	โฆษกกรรมการ
๕. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๖. นางกิริธรา สุมาวงศ์	กรรมการ
๗. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๘. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายธีรชัย ฌ นคร	กรรมการ
๑๐. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๑. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๓. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๔. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๕. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิรัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายชาติชาย ฌ เชียงใหม่	(ลาการประชุม)
๒. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

นายวรวิทย์ เท่งพุ่ม

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นายณัฐ มโนกุลอนันต์

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางพรพิมล สัมฤทธิ์ผ่อง

ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหลักกฎหมายปกครอง

๒. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร

ผู้อำนวยการฝ่ายวิเคราะห์การร่างกฎหมาย

๓. นางสาวคณินิจ แซ่เฮง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๔. นางรัชนี รุจิขจรเดช

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๕. นางสาวจีระ พุ่มพวง

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๖. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

ผู้ที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเชิญมาร่วมประชุม

๑. พันโท สดุดี ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม

ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมือง

และการออกเสียงประชามติ

๒. นายกิตติพล พัยคมเดชาพันธ์

ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

๓. นายอมร รัชต์งูร

ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชีการเงิน

และทรัพย์สิน

๔. นายสุรพงษ์ ธนสังข์นุชิต

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการสนับสนุนโดยรัฐ

๕. นายโชคดี ด้วงแป้น

พนักงานการเลือกตั้ง

๖. นายกิตติราช บุรณสิทธิเวช

นิติกร

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๒๐๐ วันศุกร์ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของคณะอนุกรรมการพิจารณาตรวจบันทึกการประชุมและรายงานการประชุม)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาแนวทางการจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ก่อนเข้าสู่ระเบียบวาระการประชุม นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ แจ้งต่อที่ประชุม ดังนี้

เรื่องหนึ่ง เลขานุการอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้จัดทำตารางภารกิจการเป็นวิทยากรของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยขอให้กรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่รับเป็นวิทยากรตรวจสอบความถูกต้องของกำหนดการ และพิจารณาว่ายังสามารถเป็นวิทยากรในวันและเวลาดังกล่าวได้อยู่หรือไม่ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงวันในการสัมมนาของกรมการปกครอง ดังนี้

ครั้งที่หนึ่ง ในวันศุกร์ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดเชียงใหม่ เปลี่ยนเป็นในวันพุธที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดเชียงใหม่

ครั้งที่สอง ในวันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดสงขลา เปลี่ยนเป็นในวันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดสงขลา

ครั้งที่สาม ในวันศุกร์ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดขอนแก่น เปลี่ยนเป็น ในวันพุธที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกา ณ จังหวัดขอนแก่น

รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แจกในที่ประชุม ทั้งนี้ ได้มอบหมายให้เลขานุการอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญประสานงานร่วมกับฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

เรื่องที่สอง คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้มีมตินัดประชุมอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญทุกวันจันทร์ และวันศุกร์ ของสัปดาห์

เรื่องที่สาม คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับร่างรัฐธรรมนูญนี้จากสื่อสิ่งพิมพ์และพบว่ามีการนำเสนอข้อมูลที่ไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันอาทิตย์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ โดยสรุปสาระสำคัญดังนี้ “อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโพสต์เฟซบุ๊กว่า ปัญหาเรื่องราคาพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกข้าวจะเพิ่มมากขึ้น เพราะการระบายขายสินค้าเกษตรจะทำได้ยาก โดยเฉพาะข้าวที่ชาวนาจำเป็นต้องปลูก ไม่ว่ารัฐบาลไหนก็ไม่สามารถจะช่วยเหลือ หากช่วยแทรกแซงราคาเกษตร (จำหน่ายหรือประกันราคา) ก็จะมีเหตุให้ฟ้องร้องว่ารัฐบาล ทำผิดตั้งปรากฏอยู่ในขณะนี้ และในรัฐธรรมนูญใหม่ที่จะประกาศใช้ในเร็ว ๆ นี้ ก็กำหนดไว้ว่า “ราคาพืชผลเกษตรให้เป็นไปตามกลไกตลาด” หมายความว่าก็ต้องไปตามขึ้น ตามลง หรือตามพ่อค้าคนกลางกำหนด รัฐไม่สามารถช่วยอะไรได้เลย ฟัน้อง

ชาวเกษตรกรให้คิดเสียว่าเป็นกรรมก็แล้วกันที่เกิดมาเป็นเกษตรกร” คณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่มีการกำหนดหลักการตามที่อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวได้กล่าวอ้างแต่อย่างใด จึงเป็นการบิดเบือนเนื้อหาในร่างรัฐธรรมนูญเพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิด คณะอนุกรรมการจึงเสนอให้โฆษกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแถลงข่าวเพื่อชี้แจงต่อสื่อมวลชนเพื่อไม่ให้ประชาชนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีที่มีอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกล่าวบิดเบือนเนื้อหาของร่างรัฐธรรมนูญนั้น ได้ให้สัมภาษณ์ชี้แจงต่อสื่อมวลชนแล้วว่า อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวจงใจพูดเท็จเพื่อหลอกลวงประชาชนให้เข้าใจผิด เพราะร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่ใช่คำว่า “กลไกตลาด” เลย เนื่องจากในขั้นการยกร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วว่าความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น หากใช้คำว่า “กลไกตลาด” เกษตรกรจะไม่สามารถแข่งขันได้ ร่างรัฐธรรมนูญนี้จึงกำหนดไว้ในมาตรา ๗๓ ว่า “รัฐพึงจัดให้มีมาตรการหรือกลไกที่ช่วยให้เกษตรกรประกอบเกษตรกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่มีปริมาณและคุณภาพสูง มีความปลอดภัย โดยใช้ต้นทุนต่ำ และสามารถแข่งขันในตลาดได้ และพึงช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากไร้ให้มีที่ทำกินโดยการปฏิรูปที่ดินหรือวิธีอื่นใด” อย่างไรก็ตาม ควรให้โฆษกกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแถลงข่าวเพื่อชี้แจงต่อสื่อมวลชนในประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง โดยอธิบายเนื้อหาในมาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๕ ของร่างรัฐธรรมนูญนี้โดยเทียบเคียงกับมาตรา ๘๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดว่า รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ ดังต่อไปนี้ (๑) สนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ด้วย

เรื่องที่สี่ ประเด็นต่อเนื่องจากการจัดสัมมนาข้างต้น เนื่องด้วย นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง จะทำหน้าที่เป็นวิทยากรการสัมมนาในหัวข้อ “เนื้อหาและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ในส่วนของโครงสร้างและองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ กระบวนการสรรหา และการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะบทบัญญัติที่เปลี่ยนแปลงไป” ณ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันอังคาร ที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ จึงมีประเด็นที่จะต้องขอหารือต่อที่ประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามความใน (๕) ของมาตรา ๒๐๐ ความว่า “หัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า” หมายความว่ารวมถึงบุคคลใดบ้างเนื่องจากยังมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดว่า ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ (๓) เคยเป็นรัฐมนตรี ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ หรือเคยเป็นทนายความที่ประกอบวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องไม่น้อยกว่าสามสิบปีนับถึงวันที่ได้รับการเสนอชื่อ เมื่อมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ใช้ความว่า “อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี” แล้วย่อมหมายถึง รองหัวหน้าหน่วยงานที่ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับ ๑๐ ด้วย จึงทำให้รองหัวหน้าหน่วยงานที่ดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับ ๑๐ ที่มีตำแหน่งทางบริหารในหน่วยราชการที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดีมีสิทธิเข้ารับการสรรหาด้วย ซึ่งไม่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ร่างรัฐธรรมนูญที่ต้องการเฉพาะหัวหน้าหน่วยงานผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งประเภทบริหารระดับ ๑๑ เท่านั้น ดังนั้น ร่างรัฐธรรมนูญนี้

จึงกำหนดไว้ใน (๕) ของมาตรา ๒๐๐ ว่า “ผู้รับหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า” เมื่อใช้ความว่า “หัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า” ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งรองหัวหน้าส่วนราชการ จึงไม่อยู่ในความหมายของความว่า “หัวหน้าส่วนราชการ” ตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ เช่น อธิการบดีมหาวิทยาลัยเป็นตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่ากรม อธิการบดีมหาวิทยาลัยจึงมีคุณสมบัติตามความใน (๕) ของมาตรา ๒๐๐ แต่รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติข้าราชการพลเรือนผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งระดับ ๑๑ หรือศาสตราจารย์ระดับ ๑๑ ไม่ใช่ตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการจึงขาดคุณสมบัติตามความใน (๕) ของมาตรา ๒๐๐ เป็นต้น

นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง แสดงความเห็น ว่า ควรกำหนดหลักการของความว่า “หัวหน้าส่วนราชการที่เทียบเท่า” ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้ชัดเจนเพื่อป้องกันปัญหาการตีความที่ไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ หรือควรกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้วินิจฉัย

พลตรี วีระ โรจนนาค กรรมการ กล่าว ว่า ในการประชุมคณะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า ข้าราชการทหารระดับ ๙ ถึงระดับ ๑๑ ซึ่งมียศทหารตั้งแต่ยศพลตรีขึ้นไปถึงยศพลเอก เช่น ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ชำนาญการพิเศษ เป็นต้น แต่บุคคลดังกล่าวไม่ใช่หัวหน้าส่วนราชการ โดยคุณสมบัติของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าส่วนราชการต้องมีองค์ประกอบของอำนาจอยู่สามประการ ได้แก่ อำนาจในการบริหารงาน อำนาจในการบริหารเงิน และอำนาจในการบริหารคน ดังนั้น รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ชำนาญการพิเศษ ต่างไม่มีอำนาจครบองค์ประกอบทั้งสามประการ จึงไม่ใช่หัวหน้าส่วนราชการตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญนี้ และเห็นว่าคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนี้เหมาะสมดีแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจะมีการนำมาพิจารณาอีกครั้ง เมื่อถึงคราวต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยองค์กรนั้น ๆ เนื่องจากที่ประชุมยังไม่ได้ข้อสรุปว่าผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบันที่มีคุณสมบัติไม่สอดคล้องตามร่างรัฐธรรมนูญนี้จะกำหนดให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปหรือให้พ้นจากการดำรงตำแหน่งหรือไม่อย่างไร ส่วนอำนาจในการวินิจฉัยว่าผู้ใดขาดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการสรรหาตามร่างรัฐธรรมนูญนี้นั้น ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาในการวินิจฉัย

ต่อจากนั้นประธานกรรมการขอให้ที่ประชุมพิจารณาร่างถวายความอาลัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในรูปแบบสพตวิทยุกระจายเสียงและสพตโทรทัศน์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เพื่อเผยแพร่ทางสื่อของรัฐสภา ประกอบด้วย สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา สถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา เว็บไซต์ เฟซบุ๊กและแอปพลิเคชันของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา ดังนี้

“(ร่าง)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เสด็จลี้ลับแล้วแก้วมิ่งฟ้า	องค์บิดาแห่งใจไทยทั้งผอง
ผืนแผ่นดินหม่นช้ำน้ำตานอง	ฟ้าครอบครองเพลงโคกวิโยครวญ
ตระหนกอยู่ตราวจิตซีวิตชน	ทุกแห่งหนอาลัยรำโลกกำสรวล

จากวันนี้จวบวันไหนไทยทั้งมวล ระลึกหวนพระมหากษัตริย์คุณ

น้อมศิระกราน กราบแทบพระยุคลบาท
ด้วยสำนึกในพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นพ้นอันหาที่สุดมิได้
ข้าพระพุทธเจ้า
ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

กฤษฎา สุนทร : ร้อยกรอง”

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นชอบร่างถวายความอาลัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ตามที่เสนอ และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญประสานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเรื่องดังกล่าว เพื่อนำไปเผยแพร่ทางสื่อของรัฐสภาต่อไป

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว โดยเริ่มพิจารณาตั้งแต่ร่างมาตรา ๖๓ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ห้ามข้าราชการการเมืองใช้สถานะหรือตำแหน่งหน้าที่เรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมืองโดยมิได้มีการเรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาคมิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า การกำหนดความตามวรรคสองของร่างมาตรา ๖๓ มีความหมายอย่างไร

นายพัชโรดม ลิ้มปิษฐีธร อนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า เจตนารมณ์ของความตามวรรคสองของร่างมาตรา ๖๓ เป็นการกำหนดเพื่อการป้องกันมิให้ข้าราชการการเมืองมีส่วนในการเรียไรหรือชักชวนให้มีการบริจาคให้พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่ถ้าไม่ใช่กรณีการเรียไรหรือการบริจาคมิแล้ว ก็ไม่เป็นการต้องห้าม

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความตามวรรคหนึ่งนั้นเป็นการห้ามข้าราชการการเมืองกระทำการเรียไรเงินบริจาค และสอบถามว่าหากเป็นกรณีที่พรรคการเมืองกระทำการเรียไรเงินบริจาค จะมีผลทางกฎหมายอย่างไร

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๓ นั้น ต้องการห้ามข้าราชการการเมืองหรือห้ามสมาชิกพรรคการเมืองที่ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๓ เป็นการห้ามข้าราชการการเมือง ถ้าหากห้ามเฉพาะบุคคลที่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองแล้วจะทำให้บุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง แต่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีสามารถเรียไรเงินบริจาคได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคหนึ่งเป็นเรื่องการเรียไ้เงินบริจาคให้พรรคการเมือง ส่วนกรณีความในวรรคสองเป็นเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมหาทุนของพรรคการเมือง ซึ่งสามารถจะกระทำได้ตามร่างมาตรา ๕๑ (๓) ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ สำหรับความหมายของความว่า “ข้าราชการการเมือง” นั้น หมายความว่าหัวหน้าพรรคการเมือง หรือบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีด้วย จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดความดังกล่าวไว้ในวรรคสอง

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๖๓ ความว่า “มิให้ถือว่าเป็นการต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง” หมายถึง มิให้ถือว่าผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการทางการเมืองเรียไ้หรือมิให้ถือว่าพรรคการเมืองเรียไ้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีตัวอย่างตามวรรคสองของร่างมาตรา ๖๓ เช่น กรณีการขอจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีน หรือจัดงาน Talk Show เป็นต้น

ประธานกรรมการสอบถามว่า ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๖๓ ต้องการห้ามตัวบุคคลหรือห้ามพรรคการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เดิมความในมาตรา ๖๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดถึงรายละเอียดตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองที่ห้ามกระทำการเรียไ้ เช่น นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี เป็นต้น แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ได้ใช้ความว่า “ข้าราชการการเมือง” ซึ่งหมายความว่ารวมถึงทุกตำแหน่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า เห็นด้วยกับการกำหนดความว่า “ข้าราชการการเมือง” แต่ความในวรรคสองนั้น ต้องการห้ามบุคคลใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรใช้ความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” มากกว่าการใช้ความว่า “ข้าราชการการเมือง” เพราะความว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” มีความหมายครอบคลุมถึงผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และยังรวมถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๖๓ นี้มีเจตนารมณ์ที่จะบังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งเป็นข้าราชการการเมืองเท่านั้น

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง สอบถามว่า ประเด็นการรับเงินบริจาคของพรรคการเมือง สามารถรับเงินบริจาคจากบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยได้หรือไม่ เพราะปัจจุบันในต่างประเทศ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกาสามารถจัดให้มีการระดมทุนในรูปแบบการระดมทุนสาธารณะ (crowdfunding) หากประเทศไทยนำรูปแบบการระดมทุนสาธารณะมาใช้จะต้องห้ามหรือไม่ และจะมีวิธีการป้องกันอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่พรรคการเมืองจะรับเงินบริจาคจากบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยนั้น ไม่สามารถกระทำไ้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในร่างมาตรา ๖๖ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ กำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคจากบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

- การห้ามบุคคลที่อยู่ภายใต้คำจำกัดความที่ว่า “บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย” นั้น รวมถึงกรณีบุคคลผู้ถือสองสัญชาติ ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การรับเงินบริจาคจากบุคคลผู้ถือสองสัญชาติสามารถกระทำไ้ เพราะตามข้อห้ามที่กำหนดไว้ นั้น ใช้ความว่า “บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย” ไม่ได้ใช้ความว่า “คนต่างด้าว”

- (๑/๑) เงินค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมืองตามที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) เงินที่ได้จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการของพรรคการเมือง
- (๓) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมของพรรคการเมือง
- (๔) เงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่ได้จากการรับบริจาคหรือเงินอุดหนุน
- (๕) เงินอุดหนุนจากกองทุน
- (๖) ดอกผลของเงินและรายได้จากทรัพย์สินของพรรคการเมือง
- การจำหน่ายสินค้าหรือบริการตาม (๒) และการจัดกิจกรรมของพรรคการเมืองตาม (๓) ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

มาตรา ๕๕

“มาตรา ๕๕ การบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปีให้กระทำโดยผู้เสียภาษีแต่ละคนอาจจะบุชื่อพรรคการเมืองที่ประสงค์จะให้กรมสรรพากรนำเงินภาษีที่ตนได้เสียไว้ไปบริจาคให้พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งที่กำหนดปีละห้าร้อยบาท ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากร

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่ได้จากการแสดงเจตนาบริจาคทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “การบริจาคโดยแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี” เป็นวิธีการเชิญชวนให้ประชาชนบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนพรรคการเมือง การบริจาคด้วยวิธีการตามความในร่างมาตรา ๕๕ จะกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การรับบริจาคเงินตามแบบวิธีในร่างมาตรา ๕๕ สามารถกระทำได้ แต่ความว่า “การบริจาค” ตามร่างมาตรา ๕๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ไม่ควรใช้ความว่า “การบริจาค” ควรจะกำหนดให้เป็นลักษณะของการแสดงเจตจำนงที่รัฐสามารถระบุได้ว่าจะให้การสนับสนุนช่วยเหลือพรรคการเมืองใดมากกว่าการบริจาค เพราะเงินดังกล่าวเป็นของรัฐ จึงควรแก้ไขความในร่างมาตรา ๕๕

นายกิตติพล พัทธมเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า “เงินบริจาค” ตามความในร่างมาตรา ๕๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ หมายความว่าเงินบริจาคจากบุคคลธรรมดาเท่านั้น ไม่รวมถึงเงินบริจาคจากนิติบุคคล

ประธานกรรมการสอบถามว่า เพราะเหตุใดความในร่างมาตรา ๕๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ไม่กำหนดให้รวมถึงเงินบริจาคของนิติบุคคลด้วย

นายอมร รัชตังกูร ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชีการเงินและทรัพย์สิน ชี้แจงว่า เหตุที่ความในร่างมาตรา ๕๕ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ ไม่ได้ระบุให้

หมายรวมถึงเงินบริจาคจากนิติบุคคลไว้ด้วยนั้น เนื่องจากต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการเมือง จึงให้ความสำคัญกับบุคคลธรรมดาเท่านั้น

นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า หากที่ประชุมได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๕๕ แล้ว อาจนำความในมาตรานี้ไปอยู่ในส่วนของเรื่องการสนับสนุนของรัฐ

- มีกรรมการสอบถามว่า เรื่องการบริจาคเงินให้พรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยบาทนั้นกำหนดให้บริจาคให้กับพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวเท่านั้น ใช่หรือไม่ กรณีที่ประชาชนผู้เสียภาษีประสงค์จะบริจาคให้กับพรรคการเมืองมากกว่าหนึ่งพรรคการเมือง จะกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองจำนวนห้าร้อยบาทนั้น สามารถบริจาคให้กับพรรคการเมืองได้เพียงพรรคเดียวเท่านั้น

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีบุคคลธรรมดาผู้เสียภาษีเงินได้เป็นจำนวนเงินไม่ถึงห้าร้อยบาท เช่น สองร้อยบาท หรือสามร้อยบาท จะมีผลอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีนี้ไม่สามารถบริจาคได้ เพราะผู้ที่จะบริจาคเงินให้กับพรรคการเมืองได้เต็มจำนวนห้าร้อยบาทนั้น จะต้องเป็นผู้ที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเกินห้าร้อยบาทในปีภาษีนั้น และเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ พรรคการเมือง ผู้เสียภาษีเงินได้ที่ไม่ใช่นิติบุคคลมีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้กระทรวงได้โดยผู้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีแต่ละคนขอสรรงษ์ชื่อ ไว้ไปอุดหนุนให้พรรคการเมืองตามที่ประสงค์จะให้ทรงสรรพทหรณวเริญภษษีที่ตนได้เสียไว้ไปขยรชษทให้พรรคทพรเมือขตนระบพรรคใดพรรคหนึ่งทีททหนดปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ททหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากรกำหนด”

ทั้งนี้ ประธานกรรมการขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการดำเนินการแก้ไขความในร่างมาตราอื่นที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกันด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๕๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๕๕ พรรคการเมือง ผู้เสียภาษีเงินได้ที่ไม่ใช่นิติบุคคลมีสิทธิแสดงเจตนาในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประจำปี ให้กระทรวงได้โดยผู้รัฐนำเงินที่ตนได้เสียภาษีแต่ละคนขอสรรงษ์ชื่อ ไว้ไปอุดหนุนให้พรรคการเมืองตามที่ประสงค์จะให้ทรงสรรพทหรณวเริญภษษีที่ตนได้เสียไว้ไปขยรชษทให้พรรคทพรเมือขตนระบพรรคใดพรรคหนึ่งทีททหนดปีละห้าร้อยบาทได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ททหนดโดยอธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

ให้กรมสรรพากรจัดทำรายชื่อพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามวรรคหนึ่งพร้อมจำนวนเงินที่ได้จากการแสดงเจตนาบริจาคทั้งหมดส่งให้นายทะเบียน และโอนเงินดังกล่าวให้กองทุนเพื่อโอนต่อให้พรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคตามมาตรานี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการการเลือกตั้งและกรมสรรพากรจะได้ตกลงกัน”

มาตรา ๖๔

“มาตรา ๖๔ ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ไม่ว่าจากบุคคลใด ต้องดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดเงื่อนไขการได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ขั้นใหม่ โดยไม่ให้ข้อกำหนดดังกล่าวมีผลถึงเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่มีอยู่จริงของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนที่จะมีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็นดังนี้

- ความในวรรคหนึ่งควรเพิ่มความว่า “เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง”

ประธานกรรมการสอบถามว่า การบังคับใช้เงื่อนไขการได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ จะเริ่มมีผลบังคับใช้เมื่อใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรให้เริ่มมีผลบังคับใช้นับตั้งแต่มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่นเดียวกับความในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๐ ของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๖๔ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๔ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศบังคับใช้แล้ว จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดซึ่งได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ไม่ใช่ว่าบุคคลใด ด้ยงเพื่อประโยชน์ในการดำเนิน ทวรสสงให้แกพรรคทวรสสงที่สงผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นกิจกรรมทางการเมืองไม่ว่าจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินที่ตนได้รับ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง”

- มีกรรมการสอบถามว่า จำนวนเงินหรือมูลค่าของทรัพย์สินตามที่กำหนดจำนวนหนึ่งหมื่นบาทนั้น จะถือว่าให้ครบจำนวนในครั้งเดียว หรือจะต้องมีการสะสมให้ครบหนึ่งหมื่นบาทแล้วจึงนำส่ง และเงินหรือทรัพย์สินจำนวนดังกล่าวจะต้องมีการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองภายในกำหนดกี่วัน หากไม่มีการนำส่งภายในระยะเวลาที่กำหนดตามความในวรรคหนึ่งแล้ว จะถือว่าเป็นการกระทำทุจริตในการเลือกตั้งตามความในวรรคสองหรือไม่

- ความว่า “ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” ในวรรคสองนั้น เพราะเหตุใดจึงให้ถือว่าเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การที่กำหนดไว้เช่นนั้นเพราะกฎหมายต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ที่ตนได้รับต้องนำเงินมาส่งให้แก่พรรคการเมือง หากผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่นำส่งให้แก่พรรคการเมือง ถือว่ากระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย จึงส่งผลให้เป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๖๔ อาจจะมี ความซ้ำซ้อนกับร่างมาตรา ๕๔ โดยร่างมาตรา ๖๔ จะให้ความสำคัญกับการกระทำความผิดในช่วงที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้ว และร่างมาตรา ๕๔ ได้มีการกล่าวถึงการกระทำความผิดในช่วงการเลือกตั้งด้วยเช่นกัน

ประธานกรรมการเสนอตัดความในร่างมาตรา ๖๔ ออก แล้วนำไปรวมไว้กับร่างมาตรา ๕๔ เนื่องจากหลักการในร่างมาตรา ๕๔ เป็นหลักการทั่วไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากร่างมาตรา ๕๔ เป็นหลักการทั่วไป ควรตัดความว่า “หรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง” ในร่างมาตรา ๕๔ ออก เพื่อให้หลักการนี้มีการกำหนดไว้เฉพาะในร่างมาตรา ๖๔ เพียงแห่งเดียว ทั้งนี้ ความในวรรคสองของร่างมาตรา ๖๔ ความว่า “ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” นั้น มีลักษณะเป็นบทสันนิษฐาน แต่ความในร่างรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๘ (๑๑) ใช้ความว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” ซึ่งมีผลทำให้ผู้ที่ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดตามความดังกล่าวเป็นผู้ที่ขาดคุณสมบัติในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ควรกำหนดให้ความในร่างมาตรา ๖๔ มีความเชื่อมโยงกับความในมาตรา ๙๘ (๑๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ มิฉะนั้น ควรกำหนดให้การกระทำความผิดตามร่างมาตรา ๖๔ ต้องรับโทษโดยการถูกต้องสิทธิมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือต้องรับโทษทางอาญาเป็นการเฉพาะ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในเรื่องบทกำหนดโทษนั้นจะกำหนดแยกไว้อีกส่วนหนึ่งว่า กรณีใดบ้างที่มีการฝ่าฝืนแล้วจะเป็นความผิดฐานกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง เนื่องจากในมาตรา ๙๘ (๑๑) ของร่างรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” ซึ่งจะมีผลให้ผู้กระทำความผิดในฐานดังกล่าวถูกต้องสิทธิมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสอบถามว่า บทกำหนดโทษของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับนี้ มีการกำหนดไว้หรือไม่ว่า กรณีใดบ้างเป็นความผิดอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

นายพีชโรตม ลิ้มปิยะเสียร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิधिพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับนี้ยังมีได้มีการกำหนดให้กรณีนี้เป็นความผิดฐานกระทำการทุจริตในการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่มีการกำหนดไว้ว่าการกระทำความผิดใดบ้างที่ถือว่าเป็นการกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง บทบัญญัติมาตรา ๙๗ (๑๑) ของร่างรัฐธรรมนูญที่กำหนดความว่า “ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” ก็จะไม่ีสภาพบังคับ เพราะจะไม่มีผู้ใดถูกลงโทษฐานกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีแต่การถูกลงโทษฐานทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดไว้ว่าการกระทำความผิดใดบ้างเป็นการกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า ความหมายของคำว่า “ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” นั้น มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกับความหมายของคำว่า “ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๖๔ ที่กำหนดว่า “ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” นั้น เป็นฐานความผิดซึ่งจะมีการกำหนดโทษไว้เป็นการเฉพาะ และเมื่อศาลมีคำพิพากษาก็จะมีคำว่า “กระทำความผิดฐานกระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” ปรากฏอยู่ใน

คำพิพากษา สำหรับความว่า “ต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง” นั้น ศาลต้องมีคำพิพากษาเสียก่อนว่ามีการกระทำความผิดฐานนี้

- มีกรรมการสอบสวนว่า กรณีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น มีการกำหนดช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ของการใช้ค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งไว้หรือไม่

พันโท สดุติ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า มาตรา ๔๙ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดว่า วิธีการหาเสียงเลือกตั้งสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้มีผลบังคับในระยะเวลาดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปอันเนื่องมาจากการครบอายุของสภาผู้แทนราษฎร ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่เก้าสิบวันก่อนวันครบอายุจนถึงวันเลือกตั้ง

(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งอันเนื่องมาจากเหตุอื่นนอกจาก (๑) ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจนถึงวันเลือกตั้ง

ประธานกรรมการเสนอให้ตัดความในร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา แล้วเพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๔/๑ ดังนี้

“มาตรา ๕๔/๑ นับแต่วันที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้ว จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งไม่ว่าจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เว้นแต่เป็นกรณีของทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนที่ไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้ ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้ที่ตนได้รับ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่อง”

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า ร่างมาตรา ๕๔ มีความครอบคลุมถึงหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกพรรคการเมืองแล้ว ส่วนร่างมาตรา ๕๔/๑ ที่เพิ่มขึ้นใหม่ ควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองด้วยหรือไม่ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มักจะเป็นผู้ที่ได้รับเงินเพื่อใช้ประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งโดยตรงและการที่ร่างมาตรา ๕๔ วรรคแรก กำหนดไว้เฉพาะกรณีการรับเงินทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งโดยมิได้กำหนดเกี่ยวกับกรณีเพื่อใช้ประโยชน์ในการหาเสียงเลือกตั้งนั้น มีความครอบคลุมแล้วใช่หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า โดยหลักแล้วจะต้องครอบคลุมทั้งหมด ส่วนกรณีบริจาคเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองโดยตรงต้องมีการประกาศให้ประชาชนรับทราบและในช่วงระยะเวลาที่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีการกำหนดให้มีความเข้มข้นขึ้น กล่าวคือ

นับแต่วันที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้วจนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว หากผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้รับเงินมาจำนวนตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้ง แม้จะได้รับในฐานะส่วนตัว ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นต่อไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างมาตรา ๕๔/๑ เป็นการกำหนดไว้สำหรับกรณีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งในบางครั้งอาจจะมีกรรมการบริหารพรรคการเมืองบางคนที่มิได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ได้รับเงินที่จะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งมาด้วยตนเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีข้างต้นต้องปรับเข้ากับกรณีร่างมาตรา ๕๔ และสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะสามารถวินิจฉัยเรื่องของผู้สมัครรับเลือกตั้งส่งมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า ในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นคำนวณเป็นเงินได้ที่ตนได้รับเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวันตามร่างมาตรา ๕๔/๑ พรรคสามได้หรือไม่

พันโท สดุดี ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า หากเป็นเพียงการหาหรือที่มีข้อเท็จจริงไม่ซับซ้อนหรือไม่ถึงขนาดเป็นคดีความ คณะกรรมการการเลือกตั้งน่าจะสามารถตอบข้อหารือได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวันตามร่างมาตรา ๕๔/๑ พรรคท้าย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ระยะเวลาที่จะใช้ในการตอบข้อหารือ นั้น อาจขึ้นอยู่กับการตอบข้อหารือของคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย ดังนั้น การตอบข้อหารือว่า “หากข้อเท็จจริงเป็นดังที่ท่านกล่าวมานี้ ถือว่าไม่ใช่เงินที่ได้รับเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง” นั้น จะเป็นการป้องกันปัญหาการโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นภายหลังได้ หากข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นเป็นข้อเท็จจริงคนละข้อเท็จจริงกับข้อเท็จจริงที่เคยมีการวินิจฉัยโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ก็ไม่อาจมีการกล่าวอ้างได้ว่าการหาหรือข้อเท็จจริงนั้นมายังคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติ ดังนี้

๑. ตัดร่างมาตรา ๖๔ ออกทั้งมาตรา
๒. เพิ่มความเป็นร่างมาตรา ๕๔/๑ ดังนี้

“มาตรา ๕๔/๑ นับแต่วันที่ที่มีพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประกาศใช้บังคับแล้ว จนพ้นระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นอันคำนวณเป็นเงินได้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองหรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งไม่ว่าจากบุคคลใด ถ้ามีจำนวนหรือมูลค่าตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทขึ้นไป ต้องแจ้งให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบและดำเนินการนำส่งให้แก่พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้น เว้นแต่เป็นกรณีของทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนที่ไม่อาจนำส่งพรรคการเมืองได้ ให้แจ้งให้พรรคการเมืองทราบเพื่อบันทึกไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครผู้นั้น ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาและวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งกระทำการฝ่าฝืนตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง

ในกรณีที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งผู้ใดมีเหตุสงสัยว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น อันคำนวณเป็นเงินได้ที่ตนได้รับ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหรือไม่ ให้ส่งเรื่องให้ คณะกรรมการการเลือกตั้งวินิจฉัย ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับแต่ วันที่ได้รับเรื่อง”

มาตรา ๖๕

“มาตรา ๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองผู้ใดเรียก รับ หรือยอมจะรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่ กระทำการอย่างใดในตำแหน่งไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำความผิด เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า ข้อความที่เป็นหมายเหตุที่ระบุไว้ท้ายร่างมาตรานี้ที่ระบุว่า “ซ้ำกับ กฎหมายอาญา ควรให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง” หมายความว่าอย่างไร

นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร อนุกรรมการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง และกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ในชั้นพิจารณายกร่างมาตรา ๖๕ ได้มีข้อสังเกตว่า ควรเขียนข้อความให้ชัดเจนแยกออกมาเป็นการเฉพาะโดยไม่จำต้องอ้างถึงประมวล กฎหมายอาญา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรเขียนหลักการของร่างมาตรา ๖๕ ให้ชัดเจน เพราะอาจมีบางกรณีที่แตกต่างกันประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ในบางกรณีอาจจะมิใช่การกระทำความผิดในตำแหน่งหน้าที่ อย่างชัดเจนและอาจมิได้มีการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินเป็นการตอบแทนในการกระทำความผิด นั้นด้วย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็น เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า คณะอนุกรรมการเห็นว่าควรมีการกำหนดฐาน ความผิดในกรณีที่มีการให้เงินเป็นการตอบแทนกับผู้ที่ดำเนินการให้ผู้ที่ให้เงินได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือ ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อด้วย โดยอาจกำหนดบทบัญญัติให้มีลักษณะ เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖๗ ของประมวลกฎหมายอาญา

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดใน พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่ กระทำการอย่างใดใน ตำแหน่งที่ไม่ควรรับหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา โดยอาจกำหนดบทบัญญัติให้มีลักษณะ เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖๗ ของประมวลกฎหมายอาญา

“มาตรา ๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดใน พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่น อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่ กระทำการอย่างใดใน ตำแหน่งที่ไม่ควรรับหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา โดยอาจกำหนดบทบัญญัติให้มีลักษณะ เช่นเดียวกับมาตรา ๑๖๗ ของประมวลกฎหมายอาญา

แต่ทั้งนี้ผู้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดความผิดในร่างมาตรา ๖๕ ให้รวมถึงกรณีผู้ให้ ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์ตามร่างมาตรา ๖๕ ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากผู้ใดกระทำความผิดตามร่างมาตรา ๖๕ นี้ ผู้กระทำความผิดต้องรับ โทษประหารชีวิต และถูกตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า ความในร่างมาตรา ๖๕ ควรกำหนดความผิดให้รวมถึงการเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด จากบุคคลหนึ่งเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งให้บุคคลอีก คนหนึ่ง เข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินด้วย เพราะอาจมี บางกรณีให้ผู้ให้เงินหรือทรัพย์สินมิได้ต้องการเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหาร ราชการแผ่นดินเอง แต่ต้องการให้บุตรหรือญาติของตนนั้นได้รับแต่งตั้งให้เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ สหวิชาชีพผู้แทนราษฎรของห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดใน พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับเงินทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น อันของตนมาเป็นเงินได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่กระทำหรือไม่วางใจ ต่อตนเองไม่ว่าจะกระทำนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ ให้สหวิชาชีพกระทำดังกล่าวยกเว้นสหวิชาชีพ ที่ตนผลิตต่อตนเองหรือหน้าที่ราชการที่ตนปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมายโดยจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะ แต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่ง ใดในพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งใน ทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรงตำแหน่งใน พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองด้วย”

- มีกรรมการแสดงความคิดเห็นว่า หากจะให้มี ความเข้มงวดกว่านี้ควรกำหนดว่า ในกรณีมิผู้ได้รับ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเนื่องจากนักธุรกิจนั้น พรรค การเมืองควรมีการพิจารณาพิสูจน์ว่า มิได้มีการรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ที่ได้รับแต่งตั้ง ดังกล่าว โดยอาจกำหนดในลักษณะเป็นการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าการแต่งตั้งนักธุรกิจให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ในทางการเมือง พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเงิน หรือ ประโยชน์อื่นจากนักธุรกิจดังกล่าว ในประเด็นนี้ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติจะพิสูจน์ได้ยาก

- เมื่อพิจารณาความในร่างมาตรา ๖๕ ที่กำหนดเกี่ยวกับกรรมการแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งให้ ผู้ใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินเปรียบเทียบกับมาตรา ๑๘๕ ของร่างรัฐธรรมนูญ แล้วจะเห็นว่า มาตรา ๑๘๕ ของร่างรัฐธรรมนูญ มีการกำหนดรายละเอียดไว้มากกว่า

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีตามมาตรา ๑๘๕ ของร่างรัฐธรรมนูญ นั้น เป็นการห้าม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภากระทำการอันเป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ ตนเอง ซึ่งหากมีการฝ่าฝืนก็จะสิ้นสุดสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาและ ถูกตัดสิทธิทางการเมือง ซึ่งเป็นความผิดในระดับที่มีความรุนแรงน้อยกว่ากรณีที่มีการเรียกรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันเป็นการตอบแทนการที่ตนดำเนินการแต่งตั้งบุคคลใดให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินตามร่างมาตรา ๖๕ นี้

- มีกรรมการสอบถามว่า คำว่า “ตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน” นั้น หมายความว่ารวมถึง ผู้ดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความตามร่างมาตรานี้มิได้รวมถึงกรณีดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจ หากมีการเรียกรับเงินเพื่อแต่งตั้งให้บุคคลใดดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจ ผู้ที่เรียกรับเงินก็ต้องรับโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นการต่างหาก แต่ถ้าเป็นเพียงการช่วยเหลือให้บุคคลใดได้ดำรงตำแหน่ง

ในการบริหารราชการแผ่นดินตามระบบอุปถัมภ์ โดยมีได้มีการเรียกรับเงินก็จะได้รับโทษทางการเมือง กล่าวคือ ต้องพ้นจากตำแหน่ง และถูกตัดสิทธิทางการเมือง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “สัญญาว่าจะแต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน” ตามความในวรรคหนึ่งที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น หมายความว่ารวมถึงกรณีสัญญาว่าจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจด้วยหรือไม่ เนื่องจากพรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองอาจมีพฤติการณ์ลักษณะเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นโดยสัญญาว่าจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งบริหารในรัฐวิสาหกิจด้วยก็ได้ ดังนั้น ความในวรรคหนึ่งควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงรัฐวิสาหกิจด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งมีลักษณะเป็นทรัพย์สิน ได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อชดเชยหรือไต่ถามทรัพย์สินใดในตำแหน่งไม่ว่าตำแหน่งนั้นจะ ชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ตนได้ครอบครองโดย รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใด ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ” และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองที่เพิ่มขึ้นใหม่ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อจูงใจ ให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือในหน่วยงานของรัฐ”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการที่บัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองนั้น แบ่งออกได้เป็นสองกรณี ได้แก่ กรณีที่หนึ่ง พรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง เรียก รับ หรือจะยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งทางการเมือง และกรณีที่สอง พรรคการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมือง เรียก รับ หรือจะยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อจูงใจให้บุคคลอื่นลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือให้คำมั่นสัญญาว่าหากพรรคการเมืองของตนชนะการเลือกตั้งและได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลจะตอบแทนผู้นั้นโดยให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น หากเกิดพฤติการณ์ดังกล่าวจะถือว่าเป็นการเรียกรับ หรือจะยอมรับเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามวรรคหนึ่งหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีเรียกให้บุคคลอื่นร่วมกันสนับสนุนเงินให้แก่พรรคการเมืองแล้วเสนอว่าจะให้ตำแหน่งทางการเมืองนั้น ถือว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง แต่กรณีการจูงใจเพื่อให้ลงสมัครรับเลือกตั้ง หรือกรณีระดมทุนจากสมาชิกภายในกลุ่มเพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง ยังไม่ถือว่าเป็นการกระทำที่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง อย่างไรก็ตาม การให้การสนับสนุนเงินแก่พรรคการเมืองในลักษณะดังกล่าวควรบังคับให้พรรคการเมืองต้องประกาศต่อสาธารณชนได้รับทราบด้วย

- มีกรรมการสอบถามว่า คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ในวรรคหนึ่ง หมายความว่ารวมถึงรัฐวิสาหกิจหรือกิจการที่รัฐเป็นผู้ถือหุ้นด้วยหรือไม่

- หลักการในร่างมาตรา ๖๕ ควรบัญญัติบทลงโทษโดยให้ทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดตามร่างมาตรา ๖๕ ตกเป็นของแผ่นดิน

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า รัฐวิสาหกิจด้วย ดังนั้นเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นอันสอดคล้องกับผลประโยชน์ได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่กระทำหรือไม่ดำเนินการใดในตำแหน่งไม่ว่าตำแหน่งนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุที่สมควรพิจารณาพิพากษาต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาอื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้รับแต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ” ส่วนเงินและทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดนั้นไม่จำเป็นต้องบัญญัติให้รับ เนื่องจากเป็นเงินและทรัพย์สินที่ให้และใช้ในการกระทำความผิดซึ่งเป็นโทษในทางอาญาต้องริบทุกกรณี

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตั้งข้อสังเกตว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๕ ควรย้ายไปอยู่ในหมวดว่าด้วยการบริหารงานของพรรคการเมือง

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๕ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของห้ามมิให้พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใด เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นอันสอดคล้องกับผลประโยชน์ได้ สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำหรือไม่กระทำหรือไม่ดำเนินการใดในตำแหน่งไม่ว่าตำแหน่งนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่ ให้ถือว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุที่สมควรพิจารณาพิพากษาต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญาอื่นใดจากผู้ใดเพื่อแต่งตั้งหรือสัญญาว่าจะแต่งตั้งหรือเพราะเหตุที่ได้รับแต่งตั้งให้ผู้นั้นหรือบุคคลใดดำรงตำแหน่งในทางการเมือง หรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ห้ามมิให้ผู้ใดให้ ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นแก่พรรคการเมือง ผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมือง เพื่อจูงใจให้แต่งตั้งตนหรือบุคคลอื่นใดเข้าดำรงตำแหน่งในทางการเมืองหรือตำแหน่งใดในการบริหารราชการแผ่นดินหรือในหน่วยงานของรัฐ

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่คู่สมรส บุพการี และผู้สืบสันดานของผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองด้วย”

มาตรา ๖๖

“มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจาก

(๑) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบ ในกรณีที่เป็นการรับบริจาคจากบุคคลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว

(๔) องค์การหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคทุกกรณี เพื่อป้องกันปัญหาตีความว่ากรณีใดบ้างจึงจะถือว่าเป็นการรับบริจาคเพื่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง ดังนั้น เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา ๖๖ เป็นดังนี้ “ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคเพื่อตัวในลักษณะของพรรคการเมืองจาก”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีมูลนิธิของต่างประเทศที่ร่วมมือกับพรรคการเมืองดำเนินการจัดสัมมนาให้ความรู้แก่สมาชิกของพรรคการเมือง การจัดสัมมนาในลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่ห้ามพรรคการเมืองรับบริจาคตามความในร่างมาตรา ๖๖ หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติหรือพรรคการเมืองต่างๆ เหตุใดต้องขอรับการสนับสนุนจากมูลนิธิด้านการเมืองของต่างประเทศ ทั้งที่องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติหรือพรรคการเมืองต่างก็มีศักยภาพด้านการเงินเพียงพอในการจัดโครงการสัมมนาเพื่อส่งเสริมความรู้ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้อยู่แล้ว

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ตั้งข้อสังเกตว่า ความว่า “นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบ” ใน (๓) เนื่องจากในกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว ได้จำกัดการถือหุ้นของคนต่างด้าวไว้ไม่เกินร้อยละสี่สิบเก้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดในธุรกิจนั้น

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) ของร่างมาตรา ๖๖ เป็นดังนี้ “(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบเก้าในกรณีที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว” อย่างไรก็ตาม ตั้งข้อสังเกตว่ากรณีบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แล้วปรากฏชื่อบริษัทจะมีข้อความในวงเล็บคำว่า “nominee” ทำยชื่อบริษัท หรือกองทุนที่มีลักษณะเป็น charter nominee นั้น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยยินยอมให้มีการจดทะเบียนในลักษณะดังกล่าวได้อย่างไร

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ชี้แจงว่า การจดทะเบียนในลักษณะที่เป็นบริษัท nominee ของต่างประเทศจะใช้เฉพาะกรณีที่เป็นกองทุนเท่านั้น โดยหลักปฏิบัติของต่างประเทศในชั้นแรกจะพิจารณาว่าเป็นกองทุนที่จดทะเบียนในประเทศใด หากกฎหมายภายในของประเทศที่จดทะเบียนมีหลักยกเว้นเรื่องการเปิดเผยชื่อผู้ถือหุ้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ก็จะไม่เปิดเผยชื่อผู้ถือหุ้นบริษัทดังกล่าว นอกจากนั้น ในทางปฏิบัติการถือหุ้นของหุ้นส่วนในกองทุนต่างๆ กองทุนจะเป็นผู้ถือหุ้นในนามของกองทุนแทนเจ้าของหุ้นที่เป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล โดยเจ้าของหุ้นจะมีฐานะเป็นผู้มีส่วนได้เสียในกองทุนเท่านั้น ส่วนใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์ที่เกิดจากหลักทรัพย์อ้างอิงไทย

เป็นตราสารที่ออกโดยบริษัทย่อยที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดตั้งขึ้น หรือที่เรียกว่า บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด (Thai NVDR Company Limited) เป็นกรณีที่บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ไปซื้อหุ้นในบริษัทต่างๆ ตามความประสงค์ของคนต่างชาติ แล้ว บริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด ก็จะเข้าไปถือหุ้นในนามของบริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด โดยบริษัทจะออกตราสารเพื่อมอบให้แก่คนต่างชาติเพื่อแสดงเป็นหลักฐานว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีสิทธิในหุ้นดังกล่าว ซึ่งการดำเนินการของบริษัท ไทยเอ็นวีดีอาร์ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าบริษัทมีคนต่างชาติถือหุ้นจำนวนเท่าใด ประกอบด้วยใครบ้าง

ประธานกรรมการสอบถาม นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ว่า บริษัท nominee นั้น กฎหมายให้สันนิษฐานว่าเป็นบริษัทของคนต่างชาติ ดังนั้น หลักการที่บัญญัติใน (๓) ความว่า “ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว” ครอบคลุมถึงกรณีดังกล่าวหรือไม่

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ชี้แจงว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๖๖ (๓) บัญญัติลักษณะเดียวกับกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว หลักเกณฑ์การพิจารณาว่าบริษัทใดเป็นธุรกิจของคนต่างด้าวหรือไม่นั้น พิจารณาสองส่วนคือ ส่วนที่หนึ่งจำนวนหุ้นที่คนต่างด้าวถือครอง และส่วนที่สองอำนาจการควบคุม หากบริษัทใดมีลักษณะครบเงื่อนไขทั้งสองประการจึงถือว่าเข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าเป็นธุรกิจของคนต่างด้าว ดังนั้น ควรบัญญัติหลักการในเรื่องอำนาจการควบคุมใน (๓) ด้วย

ประธานกรรมการสอบถามว่า ลักษณะของ nominee ถือว่าเป็นตัวแทนหรือไม่

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า กรณีธนาคารที่เข้าไปถือหุ้นในบริษัทต่างๆ แล้ววงเล็บท้ายชื่อบริษัทว่า “nominee” มีวัตถุประสงค์เพื่อไม่ให้บันทึกทรัพย์สินหรือหุ้นของบริษัทรวมเป็นทรัพย์สินหรือหุ้นของธนาคาร เพื่อให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตาม หากบริษัทดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ธนาคารก็ต้องร่วมรับผิดชอบในลักษณะเดียวกับผู้ถือหุ้นด้วย

นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ชี้แจงว่า ลักษณะของบริษัท nominee ถือเป็นตัวแทนที่ไม่เปิดเผยชื่อตัวการ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๓) เป็นดังนี้ “(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบเก้า ในกรณีที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย”

- มีกรรมการสอบถามว่า กรณีพรรคการเมืองไปร่วมลงทุนกับผู้ไม่มีสัญชาติไทยเพื่อประกอบธุรกิจในต่างประเทศ หรือฝากเงินกับธนาคารในต่างประเทศ เช่น การจดทะเบียนบริษัทที่บริติช เวอร์จิน ไอแลนด์ (British Virgin Island) เป็นต้น ได้ผลกำไรจากการประกอบกิจการ หรือดอกเบี้ยเงินฝากแล้ว พรรคการเมืองนำเงินดังกล่าวมาใช้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองนั้น ถือว่าเป็นการดำเนินการที่มีลักษณะต้องห้ามตามความในร่างมาตรา ๖๖ หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองจะมีรายได้เฉพาะตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๑ กำหนดไว้เท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีพรรคการเมืองไปร่วมลงทุนกับผู้ไม่มีสัญชาติไทยเพื่อประกอบธุรกิจในต่างประเทศ หรือฝากเงินกับธนาคารในต่างประเทศ พรรคการเมืองสามารถดำเนินการได้เพราะถือว่าเป็นรายได้ประเภทดอกเบี้ย ตามร่างมาตรา ๕๑ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยตรวจสอบหรือไม่ว่ามีพรรคการเมืองใดบ้างที่นำเงินไปลงทุนหรือถือหุ้นหรือไม่

นายอมร รัชตังกูร ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชีการเงินและทรัพย์สิน ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบข้อมูลไม่พบข้อมูลว่ามีพรรคการเมืองนำเงินไปลงทุนหรือถือหุ้นในบริษัท

- มีกรรมการสอบถามว่า เหตุที่ไม่พบข้อมูลกรณีพรรคการเมืองนำเงินไปลงทุนหรือถือหุ้นในบริษัทนั้น เป็นกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้ตรวจสอบหรือไม่สามารถตรวจสอบได้

นายอมร รัชตังกูร ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชีการเงินและทรัพย์สิน ชี้แจงว่า บัญชีงบการเงินของพรรคการเมืองต่างๆ ที่รายงานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น จะไม่มีการแสดงรายการงบการเงินที่เกี่ยวกับการลงทุนของพรรคการเมือง จึงไม่มีทรัพย์สินประเภทเงินลงทุน ประกอบกับการจัดทำบัญชีการเงินของพรรคการเมือง รายรับของพรรคการเมืองทุกประเภทจะต้องแสดงในบัญชีการเงินของพรรคการเมืองและคณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบบัญชีการเงินของพรรคการเมืองต่างๆ เป็นประจำทุกปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า รูปแบบการตรวจสอบบัญชี คณะกรรมการการเลือกตั้งจะตรวจสอบจากหลักฐานตามระบบวิธีการตรวจสอบบัญชีปกติ โดยพรรคการเมืองผู้ถูกตรวจสอบจะเป็นผู้รวบรวมเอกสารหลักฐานต่างๆ ให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้ตรวจสอบบัญชี ดังนั้น วิธีการตรวจสอบบัญชีของคณะกรรมการการเลือกตั้งควรปรับปรุงรูปแบบการตรวจสอบบัญชีของพรรคการเมืองและกำหนดมาตรฐานการตรวจสอบให้เข้มงวดกว่าการตรวจสอบบัญชีแบบปกติทั่วไป เช่น การลงไปตรวจสอบว่าตั้งแต่มีการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองแต่ละพรรคมีการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไปแล้วจำนวนเท่าใด แหล่งเงินที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคใช้ในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในแต่ละครั้งมาจากที่ใด เป็นต้น และสอบถามว่าที่ผ่านมาในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฉบับต่างๆ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการตรวจสอบแหล่งเงินที่พรรคการเมืองนำมาใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งหรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ชี้แจงว่า ในอดีตที่ผ่านมาจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะประชุมร่วมกับพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อกำหนดจำนวนเงินสำหรับใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยในทางปฏิบัติเงินที่จะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งก็คือเงินของพรรคการเมือง หรือเป็นเงินส่วนตัวของหัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองก็ได้ อย่างไรก็ตาม การใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองในช่วงการหาเสียงเลือกตั้ง พรรคการเมืองจะต้องรายงานการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อประกาศต่อสาธารณชนได้รับทราบด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับข้อมูลแหล่งที่มาของเงินที่ใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่างๆ ว่ามีที่มาจากแหล่งใด เมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่สามารถตรวจสอบแหล่งที่มาของเงินที่พรรคการเมืองใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งได้ คณะกรรมการการเลือกตั้งก็จะไม่ทราบจำนวนเงินที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคใช้จ่ายในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งว่าใช้จ่ายเป็นจำนวนเท่าใด

พันโท สดุดี ภาณุตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ ชี้แจงว่า ในทางปฏิบัติหากจะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ประธานกรรมการการเลือกตั้งจะมีหนังสือแจ้งไปยังผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อดำเนินการเปิดบัญชีค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นบัญชีประเภทบัญชีกระแสรายวันให้แก่พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เมื่อพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรายงานการใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้งภายในเก้าสิบวัน

นับแต่วันเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจะดำเนินการตรวจสอบเส้นทางการเงิน แห้งเงินและจำนวนเงินที่พรรคการเมืองและผู้สมัครใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หลักการที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๑ เป็นหลักการใหม่ กำหนดให้เงินที่จะใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งจะต้องใช้ในนามของพรรคการเมืองและลงรายการในบัญชีแสดงรายรับและบัญชีแสดงรายจ่ายของพรรคการเมือง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องดำเนินการตรวจสอบที่มาของเงินที่พรรคการเมืองใช้ในการหาเสียงเลือกตั้ง

พันโท สดุติ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ แสดงความเห็น ว่า ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรกำหนดห้ามบุคคลใดจ่ายเงินให้แก่สมาชิกพรรคการเมืองด้วย เนื่องจากในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้กำหนดหลักการในเรื่องการให้บุคคลอื่นจ่ายค่าสมัครแทนผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยผู้สมัครยินยอมให้บุคคลอื่นจ่ายค่าสมัครแทนตนไว้ด้วย ดังนั้นควรแก้ไขหลักการในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการในเรื่องการสนับสนุนเงินให้เป็นไปตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๑

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดว่าให้บุคคลที่สนับสนุนเงินค่าสมัคร หรือเงินเพื่อให้ผู้สมัครใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งต้องแจ้งรายละเอียดและจำนวนเงินที่สนับสนุนให้พรรคการเมืองทราบด้วย เช่น การพิมพ์ในปลิวแนะนำตัวผู้สมัคร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลที่สนับสนุนเงินให้แก่ผู้สมัคร อาจกำหนดให้บุคคลที่แจ้งรายละเอียดการสนับสนุนเงินสามารถนำไปยื่นประกอบการเสียภาษีเพื่อขอลดหย่อนภาษีเงินได้ประจำปีได้ด้วย

พันโท สดุติ ภาวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการพรรคการเมืองและการออกเสียงประชามติ แสดงความเห็น ว่า หลักการในร่างมาตรา ๕๑ มีเจตนารมณ์เพื่อให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองที่ได้รับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินเพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองดังกล่าวจะต้องส่งมอบเงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับให้แก่พรรคการเมืองด้วย แม้การรับบริจาค่นั้นจะมีลักษณะเป็นการรับเป็นการส่วนตัวก็ตาม ดังนั้น หากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดไม่ดำเนินการนำเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อื่นบริจาคให้แก่ตนเองส่งมอบให้พรรคการเมืองภายในระยะเวลาที่กำหนด คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญควรบัญญัติหลักการให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจในการสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวเป็นเวลาหนึ่งปี

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีหัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง ผู้แทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ที่เป็นการบริจาคเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง หรือเพื่อใช้ในการเลือกตั้งแล้วไม่แจ้งให้พรรคการเมืองทราบตามที่บัญญัติในร่างมาตรา ๕๔ รวมทั้งกรณีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนร่างมาตรา ๖๕ ควรบัญญัติหลักการในลักษณะว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นไว้เป็นการชั่วคราว และให้ดำเนินคดีต่อผู้กระทำการฝ่าฝืนนั้นด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๖๖ เป็นดังนี้

“มาตรา ๖๖ ห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ~~เพื่อ~~ ~~ใน~~ ~~นาม~~ ~~ของ~~ ~~พรรค~~ ~~การเมือง~~ จาก

(๑) บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

(๒) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการหรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในหรือนอกราชอาณาจักร

(๓) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในราชอาณาจักรซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินกว่าร้อยละห้าสิบเก้า ในกรณีที่บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้พิจารณาตามที่ปรากฏในทะเบียนผู้ถือหุ้นของบริษัทดังกล่าว หุ้นที่ไม่ปรากฏชื่อผู้ถือหุ้นโดยตัวแทนของบุคคลที่ไม่เปิดเผยชื่อ ให้ถือว่าเป็นหุ้นที่ถือโดยผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๔) องค์การหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนหรือได้รับเงินอุดหนุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยหรือซึ่งมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(๕) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลที่ได้รับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองจากบุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) หรือ (๔)

(๖) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

มาตรา ๖๗

“มาตรา ๖๗ ห้ามมิให้บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามมาตรา ๖๖ บริจาคแก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมือง”

ประเด็นการพิจารณา

นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย กรรมการ สอบถามว่า ในร่างมาตรา ๖๖ คณะกรรมการได้ตัดเรื่องการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองออกแล้วหรือไม่ และหากมีการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนร่างมาตรา ๖๗ จะมีบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การห้ามมิให้บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตามร่างมาตรา ๖๖ บริจาคเงินแก่พรรคการเมืองอาจกำหนดห้ามได้ แต่การห้ามบริจาคให้แก่สมาชิกรับนั้นในทางปฏิบัติไม่อาจกระทำได้ ส่วนบทลงโทษสำหรับผู้กระทำการฝ่าฝืน ได้บัญญัติไว้ในร่างมาตรา ๑๑๐ แล้ว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๖๗ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๖๘

“มาตรา ๖๘ ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้งบริจาคให้พรรคการเมือง

กิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ตามมาตรา นี้ให้หมายถึงกิจการที่รัฐเป็นหุ้นส่วน หรือถือหุ้นอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดในการเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นรายอื่น ๆ หรือมีจำนวนถึงหนึ่งในสามของหุ้นส่วนหรือหุ้นทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า เหตุใดไม่ห้ามการบริจาคเงินให้แก่สมาชิกในการนำไปหาเสียงเลือกตั้ง นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ แสดงความเห็น ว่า ร่างมาตรา ๖๘ ห้ามเฉพาะการบริจาค แต่ไม่รวมถึงการสนับสนุนโดยวิธีอื่น เช่น การซื้อบัตรกิจกรรมหาทุนพรรคการเมือง เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดห้ามเฉพาะการใช้เงินของหน่วยงานของรัฐ หรือกิจการที่รัฐถือหุ้นใหญ่ หรือนิติบุคคลเท่านั้น แต่หากเป็นการสนับสนุนโดยเงินส่วนตัวไม่อยู่ในบังคับร่างมาตรา ๖๘

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบข้อส่วนที่ ๔ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๐

“มาตรา ๗๐ ให้มีกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมืองตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง กำหนด โดยกองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(๑) เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่าย

(๒) เงินที่ได้รับมาจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕

(๓) เงินสนับสนุนจากรัฐตามมาตรา ๗๔

(๔) เงินค่าธรรมเนียมการสมัครรับเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔/๑) เงินและดอกเบี้ยที่เรียกคืนจากผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องจากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองหรือทางอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๖) เงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๗) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา ๘๑

(๘) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน

(๙) เงินดอกผลของกองทุน

(๑๐) เงินรายรับอื่น

การส่งเงินค่าปรับตาม (๕) หรือเงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้ากองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินตาม (๒) และ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาบริจาคให้ตามที่ อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕”

ประเด็นการพิจารณา

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ความว่า “เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายในการสนับสนุนพรรคการเมือง การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และการดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง” ในวรรคหนึ่ง ในทางปฏิบัติผู้มีอำนาจดำเนินการคือ พรรคการเมืองหรือกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การสนับสนุนเงินในกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองนั้น ส่วนหนึ่งสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “เงินสนับสนุนจากรัฐตามมาตรา ๗๔” ใน (๓) หมายถึงเงินประเภทใดบ้าง

นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเสียร อธิการยกร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ความว่า “เงินสนับสนุนจากรัฐตามมาตรา ๗๔” ใน (๓) นั้น เป็นเงินที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้รับการจัดสรรจากกรมสรรพากร ซึ่งจะซ้ำกับ (๒) ดังนั้น เสนอให้ตัด (๓) ออกทั้งหมด

ประธานกรรมการกล่าวว่า ใน (๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ไม่ควรนำเข้ามาเป็นเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ดังนั้น เสนอแก้ไขความใน (๕) เป็นดังนี้ “(๕) เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองหรือทัณฑ์ขังต่อผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความว่า “เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุน” ใน (๘) กรณีเป็นบริษัทต่างชาติมอบเงินหรือทรัพย์สินให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง สามารถกระทำได้หรือไม่

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีมีบริษัทต่างชาติ หรือมูลนิธิของต่างประเทศมอบเงินให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่งเป็นการเฉพาะ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะรับมอบเงินดังกล่าวไว้หรือไม่

นายกิตติพล พิชัยเดชพาฬ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ตั้งแต่มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองยังไม่เคยได้รับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้แก่กองทุนแม้แต่กรณีเดียว ส่วนกรณีมีบริษัทต่างชาติ หรือมูลนิธิของต่างประเทศมอบเงินให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เพื่อให้กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใดเป็นการเฉพาะนั้น ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากการบริหารกองทุนได้กำหนดประเภทของการใช้จ่ายเงินจากกองทุนว่าสามารถใช้จ่ายในกรณีใดได้บ้าง ส่วนหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองจะกำหนดไว้ในกฎหมาย จึงไม่สามารถจัดสรรเงินสนับสนุนให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งเป็นพิเศษได้

ประธานกรรมการสอบถามว่า วรคสองกำหนดให้เงินค่าปรับที่ได้รับจากการลงโทษทางปกครองตาม (๕) และเงินหรือทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับโดยฝ่าฝืนกฎหมายตาม (๖) นั้น เหตุใดการส่งค่าปรับจึงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด และในทางปฏิบัติคณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเกี่ยวกับการส่งค่าปรับตาม (๕) และ (๖) อย่างไร

นายกิตติพล พิชัยเดชพาฬ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่าเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีปฏิบัติ และกรอบระยะเวลาการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเงินค่าปรับตาม (๕) และ (๖) ให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “เงินตาม (๒) และ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียหายเงินได้แสดงเจตนาบริจาคให้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากรแจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕”

- มีกรรมการสอบถามว่า ความใน (๘) กรณีที่มีผู้บริจาคทรัพย์สินให้แก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง เช่น บริจาครถยนต์เก่า หรือทรัพย์สินที่มีสภาพเก่า หรือชำรุดไม่พร้อมใช้งาน เป็นต้น กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจำเป็นต้องรับมอบทรัพย์สินดังกล่าวไว้หรือไม่

- ปัจจุบันกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีจำนวนเงินเท่าไร ค่าใช้จ่ายของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในแต่ละปีมีจำนวนเท่าไร ประเภทของการใช้จ่ายเงินมีประเภทใดบ้าง และคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองประกอบด้วยบุคคลจากภายในคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งหมด หรือมีส่วนจากบุคคลภายนอกด้วย

- คำว่า “เงินรายรับอื่น” ใน (๑๐) หมายถึงเงินประเภทใดบ้าง

นายกิตติพล พัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ปัจจุบันกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีเงินจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๑,๖๐๐ ล้านบาท โดยในแต่ละปี กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีการใช้จ่ายเงินประมาณ ๒๐๐ – ๕๐๐ ล้านบาทต่อปี โดยในแต่ละปี กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ส่วนการบริหารกองทุนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดองค์การบริหารกองทุน ออกเป็นสองชั้น ได้แก่ ชั้นที่หนึ่ง คณะกรรมการกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้งที่ได้รับเลือกตั้งจาก คณะกรรมการการเลือกตั้งจำนวนหนึ่งคนเป็นกรรมการ ผู้แทนพรรคการเมืองจำนวนสามคน ผู้แทน กรมบัญชีกลาง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน และเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นกรรมการและ เลขานุการ ส่วนชั้นที่สองคือ กรณีเป็นเรื่องสำคัญเมื่อคณะกรรมการกองทุนพรรคการเมืองได้พิจารณาแล้ว จะต้องเสนอคณะกรรมการการเลือกตั้งมีมติให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

ส่วนการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในแต่ละปีนั้น เงินที่กองทุนนำไปใช้แต่ละปีนั้น จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองร้อยละ ๗๐ และการดำเนินงานด้านการพัฒนาการเมืองของ คณะกรรมการการเลือกตั้งในอัตราร้อยละ ๓๐

นายอมร รัชตังกูร ผู้อำนวยการฝ่ายตรวจสอบระบบบัญชีการเงินและทรัพย์สิน ชี้แจงว่า คำว่า “เงินรายรับอื่น” ใน (๑๐) หมายถึงเงินที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองได้รับจากการจำหน่าย ทรัพย์สินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองเอง ซึ่งแยกคนละบัญชีกับบัญชีทรัพย์สินของสำนักงาน คณะกรรมการการเลือกตั้ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความว่า “ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาบริจาคให้” ในวรรคสามนั้น คณะกรรมการได้ตัดคำว่า “บริจาค” ออกแล้ว

- ความในวรรคสองและวรรคสาม ควรจัดเรียงลำดับใหม่ เนื่องจากในวรรคสองกล่าวถึงบทบัญญัติ ใน (๕) และ (๖) ส่วนในวรรคสามกล่าวถึงบทบัญญัติใน (๒)

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เป็นดังนี้ “การส่งเงินค่าปรับตาม (๕) หรือ เงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้ากองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด” และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “การส่งเงิน ค่าปรับตาม (๖) และ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากร แจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕” และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม เป็นดังนี้ “การส่งเงิน ค่าปรับตาม (๖) และ (๓) ให้จัดสรรให้พรรคการเมืองที่ผู้เสียภาษีเงินได้แสดงเจตนาไว้ตามที่อธิบดีกรมสรรพากร แจ้งให้นายทะเบียนทราบตามมาตรา ๕๕(๕) หรือเงินหรือทรัพย์สินตาม (๖) เข้า กองทุนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

ส่วนหลักการในร่างมาตรา ๗๐ ยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนา พรรคการเมืองสามารถนำไปใช้อย่างไรได้บ้าง

นายกิตติพล พัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า โดยปกติการใช้จ่ายเงินของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะถูกกำหนดในวรรคหนึ่งของร่างมาตรา

เงินของกองทุนให้ใช้ได้เฉพาะเพื่อการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุนและตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้”

มาตรา ๗๑

“มาตรา ๗๑ ทรัพย์สินของกองทุนเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และผู้ใดจะยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้มิได้”

ประเด็นการพิจารณา

- ไม่มี -

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบร่างมาตรา ๗๑ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๗๒

“มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง และให้นายทะเบียนมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินทุนหมุนเวียนและพัฒนาพรรคการเมืองตามมาตรา ๗๐ วรรคหนึ่ง

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้งซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนักงบประมาณหนึ่งคน ผู้แทนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน ผู้แทนพรรคการเมืองที่มีได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนเป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนของพรรคการเมืองตามวรรคสองจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

วาระการดำรงตำแหน่ง เบื้องประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็นผู้แทนของพรรคการเมืองและผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการครบองค์ประกอบคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

ประเด็นการพิจารณา

นายกิตติพล พัยคณเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ตั้งข้อสังเกตว่า หลักการที่บัญญัติในเรื่องหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองนั้น ความในวรรคหนึ่งกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง ซึ่งแตกต่างจากหลักการที่บัญญัติในวรรคสองโดยให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ดังนั้น ควรแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่งให้มีลักษณะเดียวกับที่บัญญัติในวรรคสองเพื่อให้การทำหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนเพื่อ

การพัฒนาพรรคการเมือง จึงควรกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการบริหารจัดการกองทุนในทุกเรื่อง

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- คณะกรรมการการเลือกตั้งกับคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองตามวรรคสอง องค์กรใดมีอำนาจมากกว่ากัน

นายกิตติพล พัทธ์คตเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีอำนาจมากกว่าคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคสอง หากเป็นเรื่องสำคัญนอกจากผ่านการเห็นชอบจากคณะกรรมการกองทุนแล้วจะต้องเสนอต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อมีมติให้ความเห็นชอบด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง เป็นดังนี้ “ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการ จัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง และให้หน่วยงานอื่นที่มีอำนาจและหน้าที่ ควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของกองทุน สนับสนุนและพัฒนารัฐธรรมนูญพรรคการเมืองตามวรรคสอง ๗๖ พรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้”

- มีกรรมการสอบถามว่า ในแต่ละปีจำนวนเงินที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองใช้ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีจำนวนเท่าใด

นายกิตติพล พัทธ์คตเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ในแต่ละปีจำนวนเงินที่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองใช้สำหรับการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเฉลี่ยร้อยละ ๒๐ ของวงเงินที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี

- มีกรรมการสอบถามว่า เงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งฟ้องร้องดำเนินคดีเพื่อเรียกคืนจากพรรคการเมืองที่ดำเนินการผิดวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีแนวทางดำเนินการอย่างไร

นายกิตติพล พัทธ์คตเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งอยู่ในระหว่างการเรียกเงินคืนจากพรรคการเมืองที่นำเงินซึ่งได้รับจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไปใช้จ่ายโดยไม่ถูกต้องจำนวนประมาณสามสิบล้านบาท ทั้งนี้ เมื่อศาลพิพากษาให้พรรคการเมืองคืนเงินให้แก่กองทุน สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำเงินดังกล่าวมาใช้เป็นเงินหมุนเวียนของกองทุนโดยจะไม่มีเม็ดเงินดังกล่าวมาจัดสรรให้พรรคการเมืองอื่น ๆ อีก

ประธานกรรมการสอบถามว่า เหตุใดความในวรรคสองจึงกำหนดให้มีผู้แทนพรรคการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่ในการจัดสรรเงินแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุนด้วย

นายกิตติพล พัทธ์คตเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า เหตุที่ความในวรรคสองกำหนดให้มีผู้แทนพรรคการเมืองเข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วย เนื่องจากให้พรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนและให้ถ่วงดุลอำนาจกับกรรมการที่มาจากรัฐราชการต่าง ๆ

นายอัคร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า เหตุที่มีการกำหนดให้มีผู้แทนพรรคการเมืองในองค์ประกอบของคณะกรรมการด้วย เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้พิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้มีผู้แทนของพรรคการเมืองเข้ามาเป็นกรรมการ เพื่อจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุนเข้าข่ายเป็นการกระทำที่ ขัดกันแห่งผลประโยชน์ และเพื่อให้กองทุนมีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ความในวรรคสองจึงควร ตัดออกประกอบกรรมการในส่วนของผู้แทนพรรคการเมืองออก และเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ เป็นดังนี้

“ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการ ดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนัก กบประมาณหนึ่งคน ผู้แทนของพรรคที่พรรคการเมืองในสังกัดผู้แทนพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคต่าง ทั่วประเทศแห่งรัฐมนตรีซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งคน ผู้แทนพรรคที่พรรคการเมืองในสังกัดผู้แทนพรรคการเมือง ที่สมาชิกในสังกัดของพรรคต่าง ทั่วประเทศแห่งรัฐมนตรีซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งคน ผู้แทนพรรค ที่สมาชิกในสังกัดของพรรคต่าง ทั่วประเทศแห่งรัฐมนตรีซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคต่าง ทั่วประเทศแห่งรัฐมนตรีซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งหนึ่งคน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนเป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนของพรรคที่พรรคการเมืองในสังกัดผู้แทนพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคต่าง ทั่วประเทศแห่งรัฐมนตรีซึ่งมีสิทธิเลือกตั้ง

วาระการดำรงตำแหน่ง เป็ยประชุม การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็น **ผู้แทน ของพรรคที่พรรคการเมืองในสังกัดผู้ทรงคุณวุฒิ** และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่ คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด”

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่จะมาจากการแต่งตั้งของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยโครงสร้างดังกล่าวทำให้กรรมการในส่วนของผู้แทนพรรคการเมืองมีบทบาท ในการบริหารจัดการกองทุนค่อนข้างน้อย การกำหนดให้มีกรรมการที่มาจากผู้แทนพรรคการเมืองอาจมี ประโยชน์ในการทำให้พรรคการเมืองได้รับทราบข้อมูลในการบริหารจัดการกองทุนเบื้องต้นก่อน เพื่อป้องกันปัญหาความไม่เข้าใจของพรรคการเมืองได้ การตัดกรรมการในส่วนของผู้แทนพรรคการเมืองออก ทำให้พรรคการเมืองไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนทั้งที่กองทุนดังกล่าวตั้งขึ้นเพื่อประโยชน์ของ พรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้วิธีการจัดสรรเงินมีความชัดเจนก็ไม่จำเป็นต้อง กำหนดให้พรรคการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนด้วย การกำหนดให้คณะกรรมการ สามารถกำหนดวิธีการจัดสรรเงินได้เองในลักษณะเดิมอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในการจัดสรร หาก วิธีการจัดสรรเงินมีความชัดเจนแล้วประเด็นเดียวที่คณะกรรมการจะต้องพิจารณา คือ ในป็นั้น ๆ จะจัดสรร เงินให้กับพรรคการเมืองต่าง ๆ จำนวนเท่าไรเท่านั้น ในการกำหนดวิธีการจัดสรรเงินนั้นจะต้องกำหนดให้ ชัดเจนว่าเงินในส่วนใดจะต้องนำไปทำอะไรบ้าง ทั้งนี้ หากกระบวนการในการจัดสรรเงินไม่มีความชัดเจน แน่นนอนไม่ว่าจะมีผู้แทนพรรคการเมืองเข้ามาเป็นกรรมการร่วมกับกรรมการที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการ การเลือกตั้งหรือไม่ก็ตาม กระบวนการดังกล่าวก็จะไม่มีความโปร่งใส

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากเป็นไปตามที่ประธานกรรมการให้เหตุผล คณะกรรมการ ตามความในมาตรานี้ก็อาจไม่ต้องกำหนดให้มีก็ได้ เพราะคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการได้เอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในประเด็นคณะกรรมการตามความในมาตรานี้ นั้น ขอให้ที่ประชุม พิจารณาบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้ไปสักระยะหนึ่งก่อน

หากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่าไม่ควรถูกกำหนดให้มีคณะกรรมการตามความในมาตรานี้ก็ค่อย
กลับมามีผล

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในวรรคสองควรตัดนายทะเบียนพรรคการเมืองที่เป็น
กรรมการโดยตำแหน่งหรือไม่ เพราะตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองนี้
กำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งแตกต่างจากเดิม
ที่กำหนดให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมือง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความในวรรคสองควรคงนายทะเบียนพรรคการเมืองที่เป็นกรรมการ
โดยตำแหน่งไว้เพื่อให้ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะกรรมการชุดดังกล่าว

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๒ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่และอำนาจในการจัดสรรเงินสนับสนุน
แก่พรรคการเมือง และให้หน่วยทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ควบคุมดูแลการใช้สอยเงินกองทุน
และพัฒนาพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมทั้งควบคุมดูแลการดำเนินการและการใช้จ่ายเงินของ
กองทุนให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่พรรคการเมือง การบริหาร และควบคุมดูแลกองทุน
ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่แทน โดยคณะกรรมการ
ดังกล่าวให้ประกอบด้วย ประธานกรรมการการเลือกตั้ง เป็นประธานกรรมการ กรรมการการเลือกตั้ง
ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายหนึ่งคน ผู้แทนกระทรวงการคลังหนึ่งคน ผู้แทนสำนัก
งบประมาณหนึ่งคน ผู้แทนของพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตน
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเสียสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย ผู้แทนพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร
ที่สมาชิกในสังกัดของพรรคตนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีซึ่งเสียสิทธิอันชอบด้วย
กฎหมาย ผู้แทนพรรค
การเมืองที่ไม่ได้มีสมาชิกในสังกัดเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเสียสิทธิอันชอบด้วย
กฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนเป็นกรรมการ และให้นายทะเบียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

ผู้แทนของพรรคการเมืองตามวรรคสองซึ่งเสียสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายมิได้

วาระการดำรงตำแหน่ง เบื้องต้น การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการซึ่งเป็น ผู้แทน
ของพรรคการเมืองและผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่
คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการครบองค์ประกอบคณะกรรมการตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการ
ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่”

มาตรา ๗๒/๑

“มาตรา ๗๒/๑ ภายในสามสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการการ
เลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองประกอบด้วย

- (๑) ร้อยละแปดสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๙)
- (๒) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕
- (๓) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๗๐ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่น ให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้มิได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ให้นำมาจัดสรรร้อยละสิบ

(๕) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๗๐ (๔/๑)”

ประเด็นการพิจารณา

นายเชียรชัย ณ นคร กรรมการ กล่าวว่า ความในร่างมาตรา ๕๕ กำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่า ให้กรมสรรพากรโอนเงินที่ประชาชนบริจาคให้กับกองทุน และให้กองทุนโอนต่อให้กับพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่จำเป็นต้องกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองตามความใน (๒) อีก

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ต้องกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองตามความใน (๒) โดยเงินตามความใน (๒) จะเป็นเงินส่วนหนึ่งที่จะต้องนำมาจัดสรรให้กับพรรคการเมือง ทั้งนี้ ไม่ว่าคณะกรรมการตามความในร่างมาตรา ๗๒ จะมีกรรมการที่เป็นผู้แทนของพรรคการเมืองหรือไม่ก็ตาม เงินตามความใน (๒) ก็ต้องโอนไปให้กับพรรคการเมืองตามที่ได้รับบริจาค คณะกรรมการตามร่างมาตรา ๗๒ และคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีสิทธิไปจัดสรรให้เป็นอย่างอื่นได้

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า เงินตามความใน (๒) จะไม่สามารถนำมารวมเพื่อการจัดสรรตามความในมาตรานี้ได้ เพราะกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองจะได้รับเงินจากกรมสรรพากรในช่วงปลายปีตามปีปฏิทินและเมื่อรับมาแล้วกองทุนจะโอนต่อไปให้กับพรรคการเมืองภายในหนึ่งเดือน การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่พรรคการเมืองภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณจึงอาจทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ส่วนเงินตามความ (๑) (๓) (๔) และ (๕) ที่ได้รับในแต่ละปีจะมีจำนวนน้อยมาก โดยเฉลี่ยเงินตามความใน (๑) จะได้รับปีละประมาณสามสิบล้านบาท เงินตามความใน (๓) จะได้รับต่อเมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปเท่านั้นซึ่งในการเลือกตั้งทั่วไปแต่ละครั้งจะได้รับเงินค่าสมัครจำนวนประมาณสิบล้านบาท เงินตามความใน (๔) ในแต่ละปีจะไม่ได้รับเลยเพราะที่ผ่านมาไม่มีผู้ใดบริจาค และเงินตามความใน (๕) ในแต่ละปีโดยปกติจะไม่ได้รับหากไม่มีผู้ซึ่งต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่อันเนื่องมาจากการเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ประธานกรรมการสอบถามว่า ที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งนำเงินจากส่วนใดมาจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้แก่พรรคการเมือง

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาคณะกรรมการการเลือกตั้งนำเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาลจัดสรรมาให้มาใช้ในการจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่พรรคการเมือง จากนั้นกองทุนจะทำงานงบประมาณของกองทุนอีกครั้ง

ประธานกรรมการสอบถามว่า เงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามร่างมาตรา ๗๐ (๑) ปกตินำมาใช้ร้อยละเท่าใด

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามร่างมาตรา ๗๐ (๑) มาจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองประมาณร้อยละห้าสิบถึงร้อยละเจ็ดสิบ ส่วนที่เหลือจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการในส่วนของการพัฒนาพรรคการเมืองและการบริหารกองทุนพรรคการเมือง

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในร่างมาตรา ๗๒/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒/๑ ภายในสามสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองประกอบด้วย

(๑) ร้อยละสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบแต่ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

(๑/๑) ร้อยละแปดสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๑)

(๒) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕

(๓) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๗๐ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่นให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้มีได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ให้นำมาจัดสรรร้อยละเจ็ดสิบ

(๕) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๗๐ (๔/๑)”

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๒/๑ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๒/๑ ภายในสามสิบวันนับแต่สิ้นปีงบประมาณ ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดวงเงินที่จะจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนแก่พรรคการเมืองประกอบด้วย

(๑) ร้อยละสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๑) ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบแต่ไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบ

(๑/๑) ร้อยละแปดสิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๐ (๑)

(๒) เงินที่ได้รับจากกรมสรรพากรตามมาตรา ๕๕

(๓) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ตามมาตรา ๗๐ (๘) ถ้าผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ว่าให้แก่พรรคการเมืองหรือเพื่อการอื่นให้นำมาจัดสรรตามที่ผู้มอบให้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ ถ้าผู้มอบให้มีได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ให้นำมาจัดสรรร้อยละเจ็ดสิบ

(๕) เงินที่ได้รับจากการเรียกคืนตามมาตรา ๗๐ (๔/๑)”

มาตรา ๗๓

“มาตรา ๗๓ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ให้นำมาใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

(๑) ร้อยละยี่สิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๑ (๑)

(๒) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์

(๔) เงินค่าปรับตามมาตรา ๗๐ (๕)

(๕) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๖)

(๖) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๗)

(๗) เงินรายรับอื่น

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่จะนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศหรือการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาอบรมที่มีการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาอบรมมิได้”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการสอบถามว่า เงินที่กองทุนได้รับการจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี จำนวนสามร้อยห้าสิบล้านบาทนั้น นอกจากที่นำมาจัดสรรให้กับพรรคการเมืองแล้ว สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้นำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งหรือไม่

นายกิตติพล พัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีงบประมาณที่นำมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งต่างหากจากงบประมาณที่กองทุนได้รับการจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ประธานกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่างหากหรือไม่

นายกิตติพล พัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีงบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่างหาก ทั้งนี้ ขอเสนอให้เพิ่มเติมเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๐ (๑) ในมาตรานี้ด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรานี้ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๓ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ให้นำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

(๑) ร้อยละสี่สิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๑ (๕) ไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๐ (๑)

(๑/๑) ร้อยละสี่สิบของเงินดอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๑ (๕)

(๒) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์

(๔) เงินค่าปรับตามมาตรา ๗๐ (๕)

(๕) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๖)

(๖) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๗)

(๗) เงินรายรับอื่น

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่จะนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศหรือการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาอบรมที่มีการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาดูงานได้”

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีการเข้าไปควบคุมตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองที่ได้รับการจัดสรรหรือไม่

นายกิตติพล พัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า ที่ผ่านมาคณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนจะแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการกำหนดกรอบหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมือง เมื่อกองทุนแจ้งวงเงินไปให้พรรคการเมืองต่าง ๆ แล้ว พรรคการเมืองต่าง ๆ จะเสนอแผนงานและโครงการมาให้คณะกรรมการดังกล่าว

พิจารณา และเมื่อคณะกรรมการและคณะกรรมการการเลือกตั้งพิจารณาอนุมัติ พรครการเมืองก็จะสามารถนำเงินไปใช้จ่ายได้ตามวัตถุประสงค์ คณะกรรมการการเลือกตั้งจะมีการควบคุมและตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของพรครการเมืองสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะไปสังเกตการณ์กิจกรรมต่าง ๆ ของแต่ละพรครการเมืองเป็นระยะ ๆ ส่วนที่สอง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจ้างให้สถาบันอุดมศึกษาติดตามการใช้จ่ายเงินของแต่ละพรครการเมือง ทั้งนี้ พรครการเมืองต่าง ๆ จะต้องส่งหลักฐานรายการใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี หากตรวจพบว่ามีค่าใช้จ่ายเงินไม่เป็นตามวัตถุประสงค์ หรือมีการทุจริตก็จะมีเรียกเงินคืน

- มีกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีการตรวจสอบสำนักงานสาขาของพรครการเมืองต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในต่างจังหวัดหรือไม่ และคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหลักเกณฑ์ในการจัดตั้งสาขาพรครของพรครการเมืองหรือไม่อย่างไร

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรครการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติสาขาพรครของพรครการเมืองที่ได้รับเงินจากกองทุนไว้อย่างชัดเจน เช่น สาขาพรครต้องเป็นสถานที่ซึ่งแยกต่างหากจากสถานประกอบการ ต้องมีเจ้าหน้าที่ประจำ มีการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง มีการจัดประชุมใหญ่ประจำปีตามที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น และคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดจะเข้าไปติดตามตรวจสอบสาขาพรครว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่เป็นประจำทุกปี ๆ ละสามครั้ง

- มีกรรมการสอบถามว่า การที่นายทุนของพรครมอบเงินหรือสังหาริมทรัพย์ผ่านคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยประสงค์จะให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นเครื่องมือในการนำเงินหรือสังหาริมทรัพย์ไปพัฒนาพรครเมืองใดพรครเมืองหนึ่งจะทำได้หรือไม่ และควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันไม่ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองของพรครเมืองไว้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีดังกล่าวคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องไม่รับ และแนะนำให้นำไปมอบให้แก่พรครการเมืองเองโดยตรง

- มีกรรมการสอบถามว่า การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองที่พรครการเมืองส่วนใหญ่นำเงินที่ได้รับการจัดสรรไปใช้เป็นกิจกรรมประเภทใด

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรครการเมือง ชี้แจงว่า กองทุนจะกำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินของพรครการเมือง เพื่อจำกัดการใช้จ่ายของพรครการเมืองให้เหมาะสม ทั้งนี้ พรครการเมืองจะมีการนำเงินที่ได้รับจากกองทุนไปใช้ในการบริหารจัดการพรคร การจ้างบุคลากร การจัดกิจกรรมทางการเมือง การจัดประชุมใหญ่ การจัดประชุมสาขาพรคร การให้ความรู้แก่ประชาชน เป็นต้น

- มีกรรมการสอบถามว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรครเมืองสามารถนำเงินที่ได้รับการจัดสรรไม่เกินร้อยละสามสิบตามความใน (๑) ไปใช้ได้ทันทีหรือไม่ หรือจะต้องใช้ตามแผนงานหรืองบประมาณที่ขอไปเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า กองทุนเพื่อการพัฒนาพรครเมืองมีสิทธิใช้ได้ไม่เกินร้อยละสามสิบตามความใน (๑) ส่วนจะใช้ได้เท่าใดและจะใช้อย่างไรขึ้นอยู่กับที่ตั้งงบประมาณภายในของกองทุน ทั้งนี้ คณะกรรมการตามความในร่างมาตรา ๗๒ จะพิจารณาว่ากองทุนจะใช้เงินไปทำอะไรจำนวนเท่าใดเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ความในมาตรานี้ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมจะทำให้คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถนำเงินที่ได้รับการจัดสรรตามความในมาตรานี้ไปใช้เพื่อไปให้การศึกษาแก่ประชาชน

เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เองด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถนำเงินที่ได้รับการจัดสรรตามความในมาตรา ๓๒ ไปใช้เพื่อให้เกิดการศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ แต่จะเปิดเป็นหลักสูตรเฉพาะเจาะจงบุคคลบางกลุ่มไม่ได้ หากประสงค์จะเปิดเป็นหลักสูตรต้องให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองไม่ได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินที่ได้รับการจัดสรร รวมทั้งไม่มีการกำหนดเรื่องการติดตามการใช้จ่ายเงินของพรรคการเมืองไว้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ผ่านมามีคณะกรรมการการเลือกตั้งไปกำหนดให้พรรคการเมืองต้องไปทำโครงการแผนงาน และเมื่อจะทำแผนงานหรือโครงการก็ต้องมาขออนุญาตจากคณะกรรมการการเลือกตั้งก่อนซึ่งไม่เหมาะสม ทั้งนี้ เมื่อให้เงินแก่พรรคการเมืองไปแล้วก็ควรปล่อยให้พรรคการเมืองบริหารจัดการเองและให้รายงานการใช้จ่ายเงินมาให้ทราบ หากพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินผิดไปจากวัตถุประสงค์จึงเรียกเงินคืน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ที่ผ่านมามีการใช้จ่ายเงินที่พรรคการเมืองได้รับมีการดำเนินการอย่างไร

นายกิตติพล พิชัยคมเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการตามความในร่างมาตรา ๓๒ จะกำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายเงินโดยไม่ได้กำหนดว่า พรรคการเมืองจะต้องทำแผนงานและโครงการในลักษณะใด พรรคการเมืองสามารถไปริเริ่มโครงการที่เป็นของตนเองได้ คณะกรรมการดังกล่าวจะกำหนดจำกัดเฉพาะอัตราค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เท่านั้น เพื่อไม่ให้ค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองสูงเกินสมควร

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อให้เงินพรรคการเมืองไปแล้วก็ควรพิจารณาตรวจสอบว่ามีค่าใช้จ่ายไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น ไม่ควรไปกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้จ่ายให้มากจนเกินไป หากพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินสูงเกินไปก็ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศให้ประชาชนรับทราบก็ได้ เงินที่พรรคการเมืองได้รับจากกองทุนนั้นต้องนำไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาพรรคการเมืองและการบริหารจัดการพรรคการเมือง ส่วนพรรคการเมืองจะนำไปใช้จ่ายอย่างไรก็ควรปล่อยให้เป็นการบริหารจัดการของพรรคการเมือง หากพรรคการเมืองใช้จ่ายโดยไม่ถูกต้องก็อาจกำหนดให้มีโทษทางอาญา

- มีกรรมการสอบถามว่า ที่ผ่านมานอกจากการจัดหลักสูตรการศึกษาอบรม และการเดินทางไปต่างประเทศแล้ว คณะกรรมการการเลือกตั้งนำเงินของกองทุนไปใช้ประโยชน์อะไร

นายกิตติพล พิชัยคมเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งนำเงินไปใช้ในการบริหารจัดการกองทุน การจัดโครงการในการพัฒนาพรรคการเมืองและการประชุมเพื่อชี้แจงพรรคการเมืองเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ทั้งนี้ ที่ผ่านมามีกองทุนไม่ได้มีการนำเงินไปใช้จ่ายในการเดินทางต่างประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถเดินทางไปต่างประเทศได้แต่ต้องใช้เงินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งห้ามใช้เงินของกองทุน ทั้งนี้ หากกองทุนมีความจำเป็นจะต้องใช้เงินเพื่อประโยชน์ของกองทุนก็สามารถใช้เงินที่กองทุนได้รับการจัดสรรได้ แต่ห้ามมิให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งและคณะกรรมการการเลือกตั้งใช้เงินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองในเรื่องดังกล่าว

- มีกรรมการสอบถามว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ได้นำเงินของกองทุนไปใช้ในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยเพื่อแข่งกับพรรคการเมืองใช่หรือไม่

นายกิตติพล พยัคฆเดชาพันธ์ ผู้อำนวยการฝ่ายกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ชี้แจงว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นองค์กรอิสระที่มีความเป็นกลางทางการเมือง โดยคณะกรรมการการเลือกตั้งจะเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เป็นกลางเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรกำหนดให้พรรคการเมืองต้องทำแผนงานหรือโครงการเพื่อใช้จ่ายเงินที่ได้รับจากกองทุน คณะกรรมการการเลือกตั้งควรกำหนดกรอบให้พรรคการเมืองใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์เท่านั้น และให้พรรคการเมืองรายงานการใช้จ่ายมาให้ตรวจสอบ หากตรวจสอบพบว่าพรรคการเมืองใช้จ่ายเงินไม่ถูกต้องหรือรายงานเท็จก็อาจตัดเงินที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับในปีถัดไปก็ได้

- มีกรรมการสอบถามว่า เงินของกองทุนจะมีทั้งส่วนที่ใช้โดยพรรคการเมืองและคณะกรรมการการเลือกตั้ง การตัดผู้แทนพรรคการเมืองในองค์ประกอบของคณะกรรมการตามความในร่างมาตรา ๗๒ จะทำให้ไม่มีการถ่วงดุลภายในคณะกรรมการหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนแล้วว่าพรรคการเมืองและคณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการจัดสรรร้อยละเท่าใด คณะกรรมการตามความในร่างมาตรา ๗๒ จึงไม่มีอำนาจในการจัดสรรเป็นอย่างอื่นอีก และในร่างมาตรา ๗๓/๑ จะกำหนดไว้อย่างแน่นอนว่าให้จัดสรรให้กับใครอย่างไรบ้างโดยอาศัยหลักจำนวนและคะแนนนิยมของประชาชนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร เช่น พรรคการเมืองที่มีสมาชิกที่ชำระเงินมากก็จะได้รับการจัดสรรเงินมาก พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนเลือกตั้งมากก็จะได้เงินจำนวนมาก พรรคการเมืองใดได้รับเงินบริจาคจำนวนมากก็จะได้เงินมาก เป็นต้น และอาจกำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอื่น ๆ จำนวนที่แน่นอนเพิ่มเติมก็ได้ ในกรณีที่พรรคการเมืองใดเป็นเหตุให้ต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่คณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถหักเงินที่จะจัดสรรให้กับพรรคการเมืองนั้นไว้ก่อนได้ หากคณะกรรมการการเลือกตั้งขณะคดีก็ให้นำเงินดังกล่าวมาหักเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งใหม่ หากไม่พอก็ให้หักจากเงินที่พรรคการเมืองจะได้รับการจัดสรรจากกองทุนในปีถัดไป

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจกำหนดเพิ่มเติมในกรณีของพรรคการเมืองที่ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยให้กับประชาชนด้วยก็ได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า เงินที่คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับการจัดสรรนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำไปดำเนินกิจกรรมเอง หรือจะดำเนินกิจกรรมร่วมกับพรรคการเมืองก็ได้

นายอัชพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า บทบัญญัติในมาตราต่อไป หลังจากมาตรานี้ จะกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งตรวจสอบย้อนหลังได้ว่าพรรคการเมืองใดใช้เงินเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองหรือไม่ หากพบว่าพรรคการเมืองใดใช้เงินไม่เป็นประโยชน์ก็จะถูกลดเงินที่ได้รับการจัดสรรในปีถัดไป แต่ยังไม่ได้กำหนดว่าจะให้นำเงินที่ปรับลดนั้นไปใช้ประโยชน์อะไรต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจกำหนดให้นำดอกเบียของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองที่คงเหลือประมาณหนึ่งพันล้านบาทมาทดแทนเงินในส่วนต่าง ๆ ที่ไม่มียอดรายรับในแต่ละปีก็ได้ ทั้งนี้ อาจกำหนดไว้ด้วยว่าให้กองทุนมีเงินคงคลังไม่เกินหนึ่งพันล้านบาทเพื่อให้มีดอกเบียที่จะสามารถนำมาใช้จ่ายทดแทนเงินในส่วนที่ไม่มียอดรายรับในแต่ละปีได้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติแก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๗๓ เป็นดังนี้

“มาตรา ๗๓ เงินกองทุนดังต่อไปนี้ให้นำมาจัดสรรเพื่อใช้จ่ายเพื่อการบริหารกองทุนและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการการเลือกตั้งและสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกิจการอันเป็นวัตถุประสงค์ของกองทุน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีตามที่สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเก็บ

(๑) ร้อยละสี่สิบของเงินคอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๑ (๘) ไม่เกินร้อยละสามสิบของเงินที่ได้รับจากงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๗๐ (๑)

(๑/๑) ร้อยละยี่สิบของเงินคอกผลของกองทุนตามมาตรา ๗๑ (๘)

(๒) ร้อยละห้าสิบของเงินค่าธรรมเนียมตามมาตรา ๗๐ (๔)

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้ที่ระบุให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งหรือสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง หรือร้อยละสามสิบของเงินที่มีผู้มอบให้โดยไม่ระบุวัตถุประสงค์

(๔) เงินค่าปรับตามมาตรา ๗๐ (๕)

(๕) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๖)

(๖) เงินหรือทรัพย์สินตามมาตรา ๗๐ (๗)

(๗) เงินรายรับอื่น

การใช้จ่ายเงินตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด แต่จะนำไปใช้เพื่อการเดินทางไปต่างประเทศหรือการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษาอบรมที่มีการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาอบรมมิได้”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๒๕ นาฬิกา

นางสาวศิริินภา จันทร์หงษ์

นิติกรปฏิบัติการ

นายฐกฤต สดศรีประเวศ

นิติกรปฏิบัติการ

นายจิรวุฒิ อินทะชิต

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรชำนาญการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวณิช
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมการ ๒
นายอัครเดช คนชื้อ
นิติกรชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์
วรรณวิภา เนตรประไพ/พิมพ์
ภัทธนัน ทัดธนันท์/พิมพ์